

Rdeča kreda

Resnična zgodba

Gospa Mazinova, debela oskrbnica hiše na Zmajevi cesti št. 11, je hitro stopila na cesto. Hotela je iti na trg, da nakupi živil. A daleč ni prišla. Kakor vkopana se je po dveh korakih spet ustavila in zastrneta v tlak. Tam je bila z rdečo kredo narisana debela ženska in pod sliko je bilo napisano:

»To je debela gospa Mazinova iz hiše št. 11.«

Taka nesramnost! Nu, paglavca, ki je

zasmejal. Toda gospe Mazinovi očitno ni bilo do smeha. »Govorila bom s tvojim očetom!«, je rekla z besnim glasom. »Če ne zna bolje vzgajati svojih otrok, mora iz stanovanja! Za to bom poskrbela!« S temi besedami je odšla.

Vinko je jezen obstal. Vedel je, da oče zdaj ne more plačati stanarina. Prav zdaj je bil brez zaslužka in tiste bore dinarje, ki jih je imel v hranilnici, je bila pobrala materina bolezen. Tako ni bilo

to napravil, bom že našla! Gospa Mazinova je imela srečo. Prav tisti mah ji je prišel naproti najstarejši otrok Kastelečevih, ki so stanovali v četrtem nadstropju. V roki je držal rdečo kredo.

»Kastelc!« je zavpila gospa Mazinova in ga od zadaj trdno prišla, »pokaži malo in pokaži, kaj imaš v desni roki!« Vinko se je ves začuden obrnil. »Kaj pa je?« je zamrmral. Toda gospa Mazinova mu je hitro iztrgala kredo iz roke in planila k risbi. Potegnila je s kredo po tlaku. Pokazala se je črta, enako debela in iste barve, kakor je bila risba.

»Kastelc, pridi sem!«, je kričala gospa Mazinova. Vinko je prišel. Ko je zagledal risbo, bi se bil skoro na ves glas

mč ostalo za stanarino. Če spravi gospa Mazinova zdaj to stvar z risbo na dan, bodo morali iz stanovanja!

In on te risbe ni bil napravil. A kdo mu bo verjel? Rdeča kreda v njegovi roki je bila za gospo Mazinovo dovolj tehten dokaz. Zdaj mora najti tistega, ki je bil res napravil risbo. To je bilo jasno: tisti, ki je bil napravil risbo, je bil zavrgel kredo; Vinko jo je našel in to je bilo zanj pogubno.

Glasen smeh ga zdrani iz njegove zamišljenosti. Anica in Marica Gorjančeva sta stali pred risbo in se iz vsega srca smejali.

»To si ti napravil, Vinko?« je vprašala Marica in njen glas je drhtel od občudovanja. »Ne!« jo je nahrnil Vinko.

»Nu, pa če bi jo bil tudi napravil, saj ne bi bila nesreča!« je začudeno odgovorila Marica.

»Saj prav to je tako neumno...« je začel Vinko in povedal deklicama, kaj je doživel z gospo Mazinovo. »In vse to samo zaradi te neumne krede, ki sem jo čisto slučajno našel,« je naposled končal.

»Kdo je neki to napravil?« je vzdihnila Anica. »To moramo izvedeti!«

»Vprašal bom Otorepčevega Pavla, ki stanuje pod nami. Morda je bil on,« je rekel Vinko. »Počakajta me tu, takoj se vrnem!«

In res se je čez nekaj trenutkov Vinko spet pokazal v veži. Za njim je pritekel Otorepčev Pavle, ker si je hotel risbo ogledati. »Ni bil on,« je rekel Vinko z žalostnim glasom. Ko je Pavle zagledal risbo, se je začel grohotati.

»Nu, kaj pa spet kujete, paglavci!« je zdajci vzkliknila gospa Mazinova, ki se je bila pravkar vrnila s trga domov. »Ti, Kastelic, pojdeš zdaj z menoj k tvojemu očetu!« Prijela ga je za rokav in ga vlekla za seboj.

Otroci iz hiše št. 11 so počasi korakali za gospo Mazinovo. Zdajci pa je Otorepčev Pavle pogledal na stanovanjska vrata Pirčevih. Tam je bilo z rdečo kredo napisano:

»Prosimo, trkajte glasno!«

Pavle je zdirjal nazaj na dvorišče. V naslednjem trenutku je zažvižgal. Njegov žvižg so poznali vsi otroci iz hiše št. 66. Pritekli so iz vseh vrat in se zbrali okoli Pavla. Med njimi je bil tudi Pirčev Tone.

Pavle je bil med tem že povedal otrokom zgodbo o rdeči kredi in o napisu na Pirčevih vratih.

»Ti, Tone,« je začel Pavle, »ti si napravil risbo z rdečo kredo pred hišo!«

Tone je bil ves presenečen, ko je slišal to odločno obtožbo. »Kako vam pride na um, da bi jo bil jaz napravil?«

»Ti že veš zakaj,« je nadaljeval Pavle. »Na vaših vratih je z isto kredo napisano: »Prosimo, trkajte glasno!«

»Nu, da,« je priznal Tone, »a kaj pa je v tem tako strašnega? Ali ni nikoli nihče izmed vas nagajal gospe Mazinovi?«

»To je zdaj čisto postranska stvar! Gre za to, da ohranijo Kastelčevi svoje stanovanje. Takoj pojdi k gospe Mazinovi in ji povej, da si ti napravil tisto risbo in da je Kastelčev Vinko nedolžen, drugače bodo morali Kastelčevi, ki so že dva meseca dolžni stanarino, na cesto!«

»Tega ne bom storil. Še na pamet mi

ne pride!« je trmasto odvrnil Tone.

»Moraš! Moraš!« so klicali ostali otroci in sunili Toneta naprej.

Predno je Tone vedel kako in kaj, se je našel z vso otročadjo za seboj pred Kastelčevim stanovanjem. In zdaj so slišali iz Kastelčevega stanovanja glas gospe Mazinove:

»Marica gotovo ni bila, Anica tudi ne! Ampak vaš dični Vinko je imel kredo v roki. Tako sem ga zasačila! Tega pa res ne trpim. Gospod Kastelic, stanarino tudi še niste plačali! Še danes se mi spravite iz stanovanja!«

V tem trenutku pa so otroci potrkali na vrata. Nekdo jim je odprl in otroci so začeli kričati: »Saj ni bil Kastelčev, Tone je bil!« Gospa Mazinova jih je malo nejeverno gledala, a zdaj je tudi Tone, čeprav nekoliko jezno, rekel:

»Da, jaz sem napravil tisto risbo, ker ste me včeraj tako grdo zmerjali.«

Zdaj je bila gospa Mazinova preprčana, da je bil Tone tisti grešnik.

»Tak ti si tisti nepridiprav! Saj to bi si bila lahko takoj mislila!« je zavpila. Potem se je še enkrat obrnila h Kastelčevim in rekla: »Nu, glejte, da boste čez štirinajst dni plačali. Tako dolgo vas bom še čakala. Zdaj pa le pridi, Tone, da greva k tvojemu očetu. Povedala mu bom, kakšnega sina ima!«

In je res povedala. Palica je malo zapela, a Kastelčevi so vendarle ostali v stanovanju.

Marica Bartolova:

Vesele in žalostne zgodbe naših otrok

3. Junak Branko.

Ej, svetovna vojna je bila huda reč, otroci! Posebno za take kraje, kjer se ni moglo dobiti nikakega živeža. Otroci

so veliko trpeli, saj ni bilo kruha, ni bilo mleka, za noben denar ni bilo do-

biti mleka ne v tekoči ne v strjeni obliki.

Ljudje so si kupovali koze, tudi taki ljudje, ki niso imeli nikoli prej opraviti z živino.

Tudi Brankovi starši so se pogovarjali, da bi bilo dobro kupiti kozo pa če bi tudi dajala le pol litra mleka na dan, boljše bi bilo nego nič, bi vsaj dalo malo lepšo barvo tisti žlobudri, ki je bil nadomestek za kavo.

Branko je prav pazljivo poslušal, ko se je govorilo o kozi. Od tistega časa je vedno in vedno izpraševal kdaj pojdejo po kozo in jo pripeljejo domov, da jo bo pasel.

Napravil je že bič ter kazal, kako jo bo gnal ob potoku.

»I—ja!« je vpil, »i—ja — lé sem«. Zvečer, ko je legel v posteljo, je izmolił po svoji navadni molitvi še Očenaš, da bi oče kmalu kupil kozo.

Nekega dne sta šla oče in mati visoko v breg, ker sta zvedela, da imajo tam na prodaj lepo kozo.

»To je naša Nína«, je dejal gospodar, »daje kar poln liter mleka na dan. Krotka je, dasi ima roge in če jo le kdo drži za rogova, se da lepo, mirno molsti.«

Saj veste tudi vi, otroci, da kdor kaj prodaja, hvali svoje blago.

No, Brankov oče se je pogodil za ceno, gospodar je privezal kozo na vrh ter se ponudil, da jo sam popelje na nov dom.

Branko je stal ob vrtni lesi, mogočno razkoračen, ves srečen v pričakovanju. Drugi štirje otroci so stali pri hiši ob vrtni ograji.

»Gredo, gredo!« je zaklical, ko je zagledal očeta in mater, ki sta stopala za možem s kozo.

Ploskal je z rokama, vihtel bič in in kričal »i — ja, i — ja, lé sem!«

Tedaj je koza, kdove zakaj, poskočila in zdirjala bi bila naravnost proti dečku, če je ne bi bil njen gospodar močno potegnil za vrh.

Da bi bili videli tedaj Branka! Zbežal je, kakor, da bi ga nesel veter ter se skrıl v vežo, odkoder je gledal skozi priprta vrata, kako se je skušala koza iztrgati iz gospodarjevih rok, da bi ušla k drevesom na vrt.

V strahu je Branko izgubil celo svoj bič in nič več ni kričal »i—ja, i—ja lé sem!«

Modra sova in njena šola

Indijska basen

Za najmodrejšo ptico velja na svetu sova. Ali si je to slavo pridobila s pravico ali z bahavostjo, tega res ljudje ne vemo. Vemo pa, da je v svoji častihlepnosti ustanovila šolo, ki so hodile vanjo razne ptice in živali, da se nauče sovine modrosti.

In sova je učila pod starim votlim gabrom, kjer je imela v duplini svoje gnezdo. Pod gabrom so se zbirali slavčki, psi, lisce, zajci, in celo bele lilije z mestnih vrtov so se ukradle od doma ter prišle v gozd pod stari gaber. To je

bilo lahko. Mestna gospoda je ogledovala lilije v vrtu samo podnevi, ponoči se nihče ni brigal zanje. Sova pa je učila samo ponoči, podnevi ni nihče mogel govoriti z njo. Tedaj se je zarila v svoje gnezdo ter razbirala modrosti iz velikih knjig. In teh modrosti je ponoči učila svoje učence.

Pa je neke noči hotela ugotoviti, koliko so se njeni poslušalci naučili, pa je vprašala kar takoj:

»Zakaj sije ponoči mesec? Zakaj nam je mesečina?«

Odgovoril je slavec: »Zato, da v njeni lepi svetlobi lahko ves zamaknjen pojem vso noč svoj lepi, prelepi rož, ki jo ljubim.

Odgovoril je zajec: »Mesec sije zato, da je zjutraj več rose na travnikih, da se je lahko napijem za ves dan.«

Odgovorile so lilije: »Zato sveti mesec, da se naši lepi cvetovi ponoči razcveto, da jih zjutraj lahko ogleduje siromašna deca, ki hodi mimo ograje našega gosposkega vrta.«

Odgovorila je lisica: »Mesec sveti zato, da vidim tudi ponoči, kje so skrite putke, da jih lahko napadem ter použijem.«

Odgovoril je pes: »Mesečina mi po-

maga nadzorovati hišo. V mesečini tako opazim vsakega tatu, ki bi hotel okraštati mojega gospodarja.

»Dovolj je zdaj!« je zakričala modra sova. »Na nebu sveti samo en mesec in vi bi ga radi napravili za svojega sužnja, da bi svetil temu tako in drugemu drugače, kakor pač komu bolj prija in koristi. Samo vaše osebne zadeve so vam važne. Na svojega bližnjega ne mislite! Sama sebičnost govori iz vas. Poberite sef.«

In sova je razpuščala svojo visoko šolo modrosti.

Andrej:

Grobar Pedan

Martin Pedan je bil grobar. Otroci smo mu rekli picamort. Imeli smo ga zelo v častih, ker je bil vesel in šaljiv mož. Radi smo poslušali njegove zgodbe. Imel je vse dobre lastnosti, samo eno slabo: rad je pil. Vedno je bil hraber mož; če se ga je pa še nalezal, potem se za vse strahove ni nič zmenil.

Nekoč je kopal na pokopališču blizu cerkve nov grob. Ker je bil gotov komaj pozno v noč, se mu ni hotelo več vračati domov. Zlezel je v jamo, legel na dno in zaspal. Ob zori je prišel mežnar zvonit jutro. Stopil je mimo sveže jame in pogledal vanjo. Groza! V odprtem grobu je ležal mrlič! Drugega mežnar ni videl in na zvonjenje je tudi

pozabil. Stekel je v vas buditi ljudi in gospoda župnika. Nato so se vsi skupaj napotili z velikim strahom na pokopališče gledat, kje in kakšen je strah. Na vratih pokopališča jih je sprejel grobar Pedan in jih začudeno gledal.

»Kje strahi?« so ga vpraševali vsi preplašeni.

»Straši?« se je čudil Pedan. »Tega pač ne vem, ker sem vso noč prespal v tisti jami.«

Ljudje, gospod župnik in mežnar so takoj razumeli, kako in kaj je s strahom, zato so jo meni nič — tebi nič pobrisali. Ni pa razumel Pedan, ki je gledal za njimi in se vpraševal:

»Kaj neki so prišli iskat? Strah?«

Majal je z glavo in počasi odkorakal domov.

Še eno o grobarju Pedanu. Nekoč je nesel prazno krsto od mizarja in nosilnico v sosedno vas k Matežinu, kjer so imeli mrliča. Na poti ga je zajel dež. Pedan je položil nosilnico na tla, na nosilnico pa krsto, zlezel vanjo in se pokrnil s pokrovom, da se ne zmoči. Ko je tako vedril v krsti, je prišla po poti

stara Matejka. Ker je šla proti vetru, je držala dežnik pred se in ni opazila krste prej, dokler ni kar na lepem trčila ob njo.

»Ježuš!« je kriknila in odskočila.

Takrat se je Pedan v krsti zganil, hotel je pogledati, kaj se godi zunaj in dvigal narahlo pokrov. Matejka pa v vrisk. Poklicala je na pomoč vse svetnike in Mater božjo, nato je vrgla dežnik od sebe in zbežala nazaj po poti kar so jo nesle noge. Ko je Pedan prišel iz krste, jo ni bilo že nikjer več. Kaj je hotel? Pobral je dežnik, nakožil si krsto in nosilnico ter nesel k Matežinu v sosedno vas.

Maksa Samsa:

Poje harmonika

Poje harmonika v krčmi na vasi, vriskajo, vabijo k plesu nje glas — od Svetega Petra veter zatona zvoke primaša pogrebnega zvona...

Glasl zategli z basom brenčečim, smeh in rdenje razžarjenih lic — tam pa prizvanja srcem ihtečim: — »Oče, naš oče!« Gubi se vmes klica.

Glasl oboji čez selo hitijo — se v miru nedeljskega polja gubijo...

Ha- Ha:

Mojster Odirač in njegovi krofi

Nekoč, v starih časih, ko so poznali ljudi še goldinarje, je živel v vasi Zapiotje bogat pek, ki je hotel postati še bolj bogat, kakor je bil. Zato so postajali njegovi hlebi manjši in manjši, tako prav žamlje, v potice pa je trosil rozine v razdalji ene pedi, nič gostejše. Testa ni rumenil z jajci ampak z žefranom in mesto z maslom je belil z lojem. Kratkoterminalno, bil je oderuh in grabež, da malo takih.

Pa se je spet enkrat bližal veseli pustni čas, ko staro in mlado tako rado je krofe. Ker je bil naš pek edini v vasi in je sosedna vas ležala tri ure daleč, tako, da se peku ni bilo bati, da bi vaščani odšli drugam po krofe, je pričel premišljevali, kako bi se okoristil in koval iz krofov zlat denar.

»Kako bi ukrenila, stara, da bi bilo več dobička?« je povprašal svojo ženo.

Žena, ki je bila poštena, mu je rekla: »Ne barvaj testa z žefranom, ampak vzemi dovolj jajec, ne delaj krofov premajhnih in napolni jih obilno s češpljevim sokom. Potem boš imel dovolj odjemalcev.«

A mož je ni poslušal. Tuhtal je in tuhtal in tako iztuhtal; na velik bel papir je napisal tole:

POZOR!

Da naredim vaselje svojim spoštovanim odjemalcem, sem zanesil topot v testo za pustne krofe goldinar. Kdor kupi pri meni krofe in naleti na goldinar, ga lahko obdrži, a podarim mu še 5 tucatov = 60 krofov povrhu in zastoni.

K srečolovu prijazno vabi in se priporoča

Blaž Odirač
pekovski mojster v Zapiotju.

Tri dni pred pustom je pribil pek to pisanje na vrata svoje prodajalne. Zvito in zadovoljno se je smehljaj, ko je videl pred svojim oglasom vse polno ljudi. Vsi so se čudili njegovi nenadni radodarnosti. On pa je natihiem računal: kar trlo se jih bo, tapčkov, po krofe! Vsak bo mislil, da naleti na goldinar in še šestdeset krofov povrhu! Najmanj sto tucatov jih moram ocvrteti in se je zvito smejal sam pri sebi, zakaj v resnici ni nikakor nameraval zamesiti goldinarja v testo. Malo češpljevaga soka bo v vsakem krofu in drugega nič! To jih bo potegnil, neumne kmetavze, sebi pa napolnil mošnjiček! In ko ne bo nih-

če naletel na goldinar, se jim že izvije, češ: morda ga je kdo s češpljevim krofom požrl. Ali pa tucata krofov ne bo prodal, češ da so za lastno rabo, v enega izmed njih bo vtihotapil goldinar, da jim ga bo lahko pokazal in bo tako sam srečni dobitnik!

Tako je Blaž Odirač vse lepo pripravil za veliko cvrtje in zadovoljen legel v svoje pernice. In vso noč se mu je sanjalo o goldinarjih, tako velikih, kakor pustni krofi.

Ko bi bil mojster Odirač vedel, kaj so se tačas menili v vaški gostilni »Pri belem jagnjetu« župan, gostilničar, kovač in dober del drugih vaščanov, ne bi bil tako sladko sanjal.

Prišel je pustni torek. Mojster Odirač je stal v svoji prodajalni za gorami zlatorumenih pustnih krofov in je čakal na kupce. Teh ni bilo ravno preveč. Gostilničar je poslal po dva tucata, župan po tucat in prav tako kovač in kmet Gorjanc. Še je prišlo nekaj otrok po dva, tri kose. Nato pa je utihnil zvonček na vratih pekove prodajalne, ki je zacingljaj vsakokrat, če je kdo odprl vrata.

Pekovko je zaskrbelo, a mojster jo je potolažil, češ da bo popoldne gotovo večji naval; nato pa je odracal nadzorovat cvrtje nadaljnjih stotin pustnih krofov.

Tedaj ti nenadoma prilomasti vaški kovač v prodajalno, v roki drži odgriznjen krof in ga pokaže pekovski: v češpljevem soku, napol skrit tiči srebrni goldinar!

»Šmentaj!« se smeje kovač. »Res, da sem jih kupil cel tucat, a da bom imel tako srečo, nak, res ne bi bil mislil. Sem s petimi tucati!« Pekovka mu je od srca čestitala in izročila pet tucatov krofov. Že se je kovač smeje odpravljaj domov, ko je zvonček na vratih znova za-

cingljaj. V pekarno se je prismejal kmet Gorjanc, v roki je vihtel odgriznjen krof, v krofu pa je tičal srebrni goldinar.

»Navsezgodaj sem poslal po krofe, in, saj pravim: rana ura, zlata ura! Ko ti pri zajtrku v prvega vzgriznem, vgriznem v goldinar. Kar brž mi dajte še onih pet obljubljenih tucatov!«

»Jej, jej,« se čudi pekovka, »pa je moj mož le dober človek, dva goldinarja je zamesil namesto enega, — in izroči slovesno Gorjancu pet tucatov krofov. Kovač in Gorjanc jo smeje mahnete domov.

Nenadoma plane v štacuno pek iz pekarnе, rdeč kakor rak kriči: »Premisli stara, pravkar je bil župan pri meni. Kar skozi zadnja vrata je prišel v pekarno, mi pokazal goldinar v krofu in zahteval pet tucatov lepih, zlatorumenih, dišečih, svežih krofov. In, bes ga plentaj, jaz sploh nisem zamesil nikakega goldinarja v testo! Ampak, saj veš, županu se nerad zamerim, in moral sem mu izročiti šestdeset krofov. Pa ne, da bi bila ti vtihotapika goldinar v testo?«

Pekovka odločno zanika in mu obenem pove še o kovaču in Gorjancu.

Naj vam ne opisujem, kakšen je bil mojster Odirač tedaj v svoji jezi. Lep gotov ne.

»Prav ti je, kaj pa goljufaš ljudi!« se je naposled ujezila še pekovka in bi mu jih bila povedala, da ni vstopila sosedu in prijazno dejala:

»Tudi jaz bi rada poskusila srečo. Dajte mi pol tucata krofov.«

»Nič, nič več ne prodam!« se je sesedel pek, da je klop kar zaječala. »Da bo že vsak našel goldinar. Nič več ne prodam!«

In je strgal oglas s svojih vrat in ker se je zunaj bila nabrala celokupna vaška otročad in se mu smejala, je zaprl svojo štacuno in trikrat obrnil ključ. Nato se je sesedel med visoke gore lepih, zlatorumenih, dišečih, svežih krofov in sram ga je bilo, da so prišli na sled njegovi nakani in ga pretentali. Res ne vem, ali ga je bilo bolj sram, ali je bil bolj hud.

Na vasi pa so ga odslej imenovali »Goldinarček« ali Čudežni krofek. —

Kdor drugim jamo koplje

Slikar Buonamico, ki je pred mnogimi leti živel v Italiji, je bil splošno znan zaradi svoje veselosti. Neki škof, kateremu je bil slikar že poslikal kapelico, mu je naročil, naj naslika na vnani zid kapelice orla, ki je ubil leva. S tem na-

logom pa je hotel škof v resnici slikarja samo podražiti, zakaj za tako delo bi bil lahko našel katerikoli drugega slikarja, ne pa znamenitega mojstra Buonamica.

Slikar se je delal, kakor da ne razume šale, in je prosil škofa, naj mu dovoli, da si napravi tako ogrado, da ga ljudje ne bodo mogli videti in opazovati pri delu. Škof mu je rade volje dovolil.

Tako je slikal Buonamico nekaj dni. Potem je obdal ogrado z železnimi drogovi in jo zaklenil. Ključ je spravil v žep in prosil škofa, naj mu dovoli dva dni dopusta, da si kupi v bližnjem mestu barve, ki so mu zmanjkale. Buonamico se je odpeljal in škof je čakal dva, tri, štiri, pet, šest dni, a slikarja ni bilo odnikoder. Tedaj je dal škof, ki je slutil nekaj hudega, s silo podreti ograjo.

Lahko si mislite, kako se je škof začudil, ko je zagledal pred seboj dogotovljeno sliko, ki pa ni ustrezala njegovemu naročilu. Slikar je bil naslikal leva, ki je raztrgal orla. Škof se je silno razjezil in ni hotel o slikarju ničesar več vedeti. Toda čez nekaj dni se je škof pomiril; spomnil se je, da je hotel tudi on slikarja malo podražiti. Odpustil mu je in odslej mu je dal še marsikatero dobičkanosno naročilo.

Črtomira:

Lov na rake

»Ali greš z nami, Maksa,« sta me nekega večera povabila brat Milan in Tičarjev Pepe iz Vrbovega, »večer je lep, gremo na rake.« »Počakajta nekoliko, da vzamem plašč; po dežju je hladno in komarjev se ne manjka.«

Šli smo pod vrt. Onadva sta nosila jalovšča in mrežo za podkladanje, jaz pa nahrbtnik za spravljjanje. »Pa veste, kaj je jalovšč? Palica, tenka in gladka, na katero privežemo vabo — to je kos mesa ali kakega ubitega polža. To denejo v vodo do dna. Rak ovoha meso, ga začne žreti, pri tem pa škrglja po palici in to je znamenje, da jo je treba previdno privleči iz vode. Da rak ne uide, mu je položiti mrežo — in plen roma v nahrbtnik.

Ko smo bili pod vrtom, nama je Mile odkazal mesta — vsakemu svoje. Potaknili smo jalovšča in čakali. »Ti,« je dejal Tičarjev bratu, »ali verjameš, da plezajo raki ponoči na jelše?« — »Seveda verjamem. Kaj nisi videl še nikoli katerega, ki se je skrnil med vejicje in tam poginil?« — »Bodita tiho, meni že škrglja, pa tako močno, da mi bo odvleklo jalovšče!« — »O, Maksa, Maksa, potem že ni rak, temveč kar sama hudoba, jaz že ne bi izvelkel jalovšča,« se je norčeval brat in hitel podkladat mrežo. Ujeli smo pravega velikana. — »Tudi na mo-

Jem vleče. Mislim, da bo še večji od prvega. — »Na mrežo, Pepe, pa si kar sam izvleci — na mojem je že tudi.« Pepe je previdno izvlekel, pa glej — nikakega velikana, temveč majhnega rakca, ki ga ni bilo vredno vzeti. »Zaženi ga nazaj v vodo, pa daleč, da nam ne bo več nagajal!«

»Slišita, kako cvrče in padaja iz luknenj v vodo. Nocoj kaže, da bomo ujeli mnogo. Da bi le komarji ne bili tako hudi! Mene so že vso opikali. Pepe in Mile! Vem, da nista kadilca, pa prižgita, prižgita eno cigareto — jih bosta odgnala!« sem dejala jaz in se tesneje zavila v plašč. V vrhovih vrb so brenčali hrošči — iz trave pa je bila slišati pesem murnov. »Ne imejta me za strahopetca — ali mene je tu pod vrtom vedno nekoliko strah. Vselej se spominim; nečesa, kar so pravili Ulčarjev stric:

Bilo je pred kakimi tridesetimi leti — jesen in solnčen dan. Tomažičev fant iz Vrbovega je gnal na Jemon neko staro kravo, da jo je zamenjal z drugo mlečno. Med tem, ko je bil v vasi, se je nebo hipoma oblačilo in nastala je taka nevihta, da je bila tema kakor ponoči. V Kočanskih gorah se je bil utrgal oblak in voda je silno narasla. Zililo se je in se bliskoma spet zjasnilo — a voda je bila še vedno visoka in deroča. Tomažičev se je vračal domov. Prišel je bil do vode in skušal priti na drugi breg, a voda je bila prederoča. Izbiral je mesto in naposled sklenil, da poskusi pod vrtom — torej tamle doli. Privezal je kravo na vrv in začel bresti. Pa ga je takoj izpodneslo. Komaj je artegnil zavpiti in že ga ni bilo več. Odneslo je tudi kravo. Njegovo truplo so našli kasneje pod staro vrbo, nedaleč od tod. Pepe je končal, a Mile je rekel: »Vem, to je bilo res. Pa sem se prav zdaj spomnil tiste o povodnem možu, ki jo je pravila Mršanka:

Pri Pezetovih so imeli dečla, ki je nekega dne pasel krave ob vodi pod »ušivkami«. Zvijal je vrbovo piščal. Ko jo je naredil, je nanjo lepo zapiskal, lepo, kakor ni znal nobeden drugi izmed vseh pastirjev. Torej začel je piskati. Gledal je v vodo, pa je ob bregu pod vrbo ne-

pa ni mogel z mesta. Voda okoli tiste glave je zapljuskala in mož je izpregovoril: »Tvoje piskanje, deček, je čuti v dno mojega podvodnega doma. Zatiskam si ušesa, da bi ga ne slišal, pa me vselej zvabi na površje. Deček, vedi, da je to zame velika muka, ker sovražim dan, a odoleti tvojim glasom ne morem. Zatorej ne piskaj več, če te zalotim še kedaj, boš piskal še nadalje, pa ne kraj vode, temveč v mojem mračnem domu. Le pazi se!«

»Mile, kako lepo znaš pripovedovati,« je dejal Tičarjev in pristavil: »Čujte, zdi se mi, da je tamle spodaj nekaj palo v vodo. Kar čudno mi je.« — »Krvavo stegno, Pepe, krvavo stegno, tisto, s katerim so nas plašili, ko smo bili še otroci, da smo se varovali vode. Ti si pa res srečen! Kos zemlje se je morda utrgal pa je pljusnil v vodo, ali pa se je kaka riba pognala iz vode in pala nazaj. Pepe, Pepe!«

»Vesta kaj! Za danes smo imeli dovolj sreče, dosti smo nalovili. Zdaj ne vidijo raki nas, mi ne njih, komarji pa so tudi že prehudi in hladno je. Bi šli?« sem dejala in zavezala nahrbtnik, ki je bil poln rakov.

Voda je počasi šumela v drugem bregu in zvezda večernica je svetlo migljala na temnem nebu.

Zakaj večina ljudi z desnico dela

Pri živatih nismo nikoli opazili, da bi rabile ta ali oni ud bolj od drugega. To navado srečamo le pri ljudeh. V kateri dobi je človek pričel uporabljati desnico bolj od leve, tudi ni znano. Domnevamo pa, da je imel že pračlovek to navado. Morda lahko utemeljimo to enostranost takole: Že najstarejši človek, ki se je moral venomer boriti za svoj obstanek s sovražniki in zvermi, je spoznal, da je rana srca, rana na levi strani prsi smrtna. V boju je torej mislil vedno na to, da čuva levo stran prsi. Podzavestno je to storil z levico, ki je bila za to najprikladnejša. dočim je desnica nosila orožje. V levici je nosil borec ščit, v desnici bat, meč ali sulico. Tako je prišlo samo po sebi v navado, da je levica bolj mirovala, dočim je bila desnica kmalu vajena napadati in odbijati udarce. Razumljivo je nadalje, da je človek tudi pri vseh drugih delih rabil gibčnejšo desnico.

Rešitev zlogovnice

- Navpično: 1. So-ra, 2. Mo-ra-va, 3. ča-ši-ca, 7. si-to.
Vodoravno: 2. Mo-ra-ča, 4. ža-ra, 5. ši-lo, 6. va-si-ca.

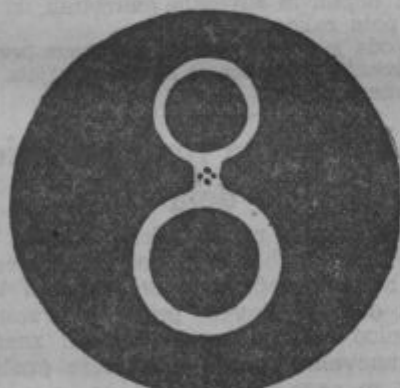
kaj zaječalo. Ozri se je in glej, iz vode je molela glava — vsa zelena — čepica vsa z mahom porastla, usta široka in grozna, oči zelene in strašno sijoče. Deček bi bil rad pobegnil, ker je vedel, da prikazen ni drugega kot povodnji mož,

Skrivalnica »Lovec«

Kje je zajček?

Skrivnostna osmica

Glejte nepremično v četvorico drobni
črnih pik in štejte pri tem počasi do
130; nato se takoj ozrite v strop, kjer
boste čez pet sekund najprej zagledali
svetel krog, nato pa črno osmico.

Dopolnjevalka

I
—lan
—sel
—rak
—bok
—las
II

Vstavi namesto črtic črke, da dobiš
pet novih besed! Od I—II: tekoča voda.

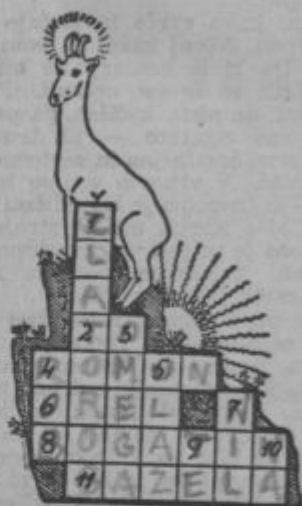
Rešitev »Skrivnostne domne«
Ljubljana.

Rešitev številnice
rumenjaki

Križaljka »Zlatorog«

Pomen besed

Navpično: 1. žival iz triglavske
pravljice, 3. znamka žepnih ur, 4. suženj,
5. vhod (srbh.), 7. reka v Egiptu, 9.
osebni zaimek, 10. predlog.

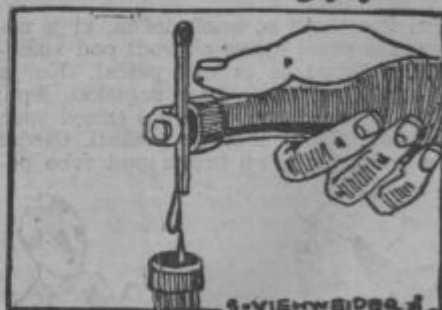
Vodoravno: 2. kazalni zaimek, 3.
prebivalec Rumunije, 6. ptica roparica,
8. gora v Julijskih alpah — kraljestvo
Zlatoroga, 11. srni podobna žival.

Rešitev križaljke »Ogledalo«

Vodoravno: 1. rž, 3. park, 5. ome-
lo, 7. Abel, 8. en.

Navpično: 1. rama, 2. šrebe, 3. po,
4. klen, 6. ol.

Praktičen migljaj

Če hočeš preliti kako tekočino iz ste-
klenice v steklenico, ne da bi je le kap-
ljico razlil, si lahko pomagaš z vžgalico
ali čim podobnim. Vse drugo ti kaže
risba:

Rešitev šaljivih vprašanj

1. Vprašaj.
2. Seno se ne kosi temveč travo.